

645. VÝROČIE PRVEJ PÍ SOMNEJ ZMIENKY O RAJECKÝCH TEPLICIACH

článok od rodáka PhDr. Branislava Kožehubu

V tomto roku si pripomínáme 645 výročie prvej písomnej zmienky o Ražeckých Tepliciach. To je dôvod na krátke pozastavenie sa nad históriou nášho mesta.

Aj keď sa radili Ražecké Teplice už od svojho počiatku k pomerne malým kúpeľným miestam, neboli v minulosti bezvýznamné. Tajomstvo nášho mesta spočíva dodnes práve v ich malosti. Patria ale medzi najstaršie kúpeľné miesta na Slovensku. Prírodné danosti ako napríklad jaskyne ponúkali už od počiatku vhodné podmienky na usadenie človeka v údolí rieky Ražčanka.

Dokumentujú to viaceré archeologické náleziská v okolí. Uprostred Ražeckej doliny, 420 m. nad morom bol na začiatku histórie mesta samotný prameň – dar prírody, ktorý postupne vzbudzoval čoraz väčšiu pozornosť ľudí. Prvá písomná zmienka o Ražeckých Tepliciach sa vzťahuje na správu z roku 1376. Je to listina uhorského kráľa Ľudovíta Veľkého v súvislosti so zámenou majetkov v Novohradskej stolici za ražecké majetky šľachtica Dominika. „scultetia seu rectoratus vulgo wayth villae tapolcha“ V tejto listine sa prvýkrát spomína škultécia Teplica- Villa Tapolcha, teda miesto, osada s teplými prameňmi. Pre Ražecké Teplice, ktoré boli vtedy súčasťou, - osady Kónská je táto listina mimoriadne cenná,

pretože Dominik neuviedol vtedajší názov majetku villa Kunzka – Kónská, ale práve Teplica-Tapolcha. Nielenže tu bola prvýkrát písomne potvrdená existencia Teplíc, ale aj ich význam a dôležitosť ako miesta s teplými prameňmi. Názov

Teplica použil gemerský šľachtic Dominik ako prvý a tým položil základ pomenovania Ražeckých Teplíc. Dá sa ale predpokladať, že osada existovala už dávno predtým. V roku 1496 sa Ražecké Teplice označujú ako Possesio Thoplica, z čoho je zrejmé, že na týchto miestach existovala usadlosť, osada. Po tom, ako Ražeckú dolinu získalo Lietavské panstvo bola i osada Teplice jeho súčasťou. Účinky liečivej vody začala preto intenzívnejšie využívať v tomto období práve thurzovská rodina z neďalekého hradu Lietava. Vznikajú prvé stavby kúpeľného a ubytovacieho charakteru. Urbárske dokumenty Lietavského panstva obsahujú i popisy poddanských povinností. Pre obyvateľov Teplíc k nim okrem iného patrila i stavba panského domu. Aj pri neskorších prestavbách kúpeľných budov patrilo k povinnostiam obyvateľov voziť stavebný materiál a odpracovať určitý počet dní. Z dostupných historických listín vieme, že tu koncom 15. storočia žilo 5-10 rodín. Živil sa poľnohospodárstvom, chovom dobytky a zberom lesných plodov v okolitých lesoch. Od polovice 17. storočia mali kúpele rôznych vlastníkov, ktorí im zabezpečili ďalší rozvoj, iní zas zapríčinili ich úpadok.

V tomto období sa tu nachádzal panský (Pokračovanie na strane 8 - 9) »

IS AMPLISSIMVS QVI SVA VIRTUTE IN ALTIORVM LOCVM PERVENIT NON QVI ASCENDIT PER ALTERIVS INCOMMODVM ET CALAMITATEM S. Ces. M. Iulijus Etylius Sadeker ad unum delinuit et D.D. Pragae M.D.C.VII.

Palatin Juraj Thurzo

Listina uhorského kráľa Ľudovíta Veľkého s prvou písomnou zmienkou o Ražeckých Tepliciach z roku 1376

VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA MESTA

Mesto skončilo v roku 2019 s finančným prebytkom v sume 245 980,65 EUR, z ktorého bol vytvorený rezervný fond, z ktorého sa čerpalo prevažne na schválené projekty.

V roku 2020 mesto taktiež skončilo s prebytkom, ktorý bude známy po vypracovaní záverečného účtu.

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy sa zaoberal hospodárením všetkých slovenských miest, pričom hodnotil celkový dlh, dlhovú službu a bilanciu bežného účtu. Pri hodnotení zohľadňoval finančné zdravie, zadlženosť či záväzky po lehote splatnosti. Mesto Rajecké Teplice skončilo na 8. mieste zo 140 miest na Slovensku.

Z dôvodu pandémie COVID-19 mesto pristúpilo k úsporným opatreniam vo výdavkovej časti rozpočtu. Plánované investičné akcie ako aj kultúrne podujatia boli zrušené z dôvodu pandémie a z dôvodu krátenia podielových daní o cca 58 000,-EUR, nižšieho výberu dane za ubytovanie cca 50 000,-EUR ... Boli ukončené 4 projekty, na ktoré mesto získalo nenávratné finančné príspevky z európskych fondov. Výdavky ako 5 % spoluúčasť a na kvalitné dokončenie diel financovalo prevažne z vlastných zdrojov. Na projekt rekonštrukcie zdravotného strediska poslanci schválili úver v sume 250 000,-EUR, z ktorého boli financované stavebné práce nevyhnutné na kvalitné dokončenie projektu. Nové centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti bude slúžiť nielen našim občanom ale aj širokému okoliu.

Koncom roka sa začalo s budovaním odľahčujúcej dažďovej kanalizácie na Rajeckej ceste a bola dokončená výmena strešnej krytiny na mestskej tržnici.

POĎAKOVANIE

■ Mesto ďakuje pánovi Jozefovi Knapcovi, za dlhoročné vykonávanie správcu Kultúrneho domu v MČ Poluvsie.

■ Mesto ďakuje Jarmile Koššovej za 20 ročné vedenie Klubu Nádej, ktorý združuje seniorov aj zo širšieho okolia a vytvára pre nich hodnotný program.

■ Mesto ďakuje Pivovaru Flamm za sponzorovanie stravy počas celoplošného testovania a všetkým zdravotníckym pracovníkom, administratívnym pracovníkom z radov občanov, dobrovoľným hasičským zborom za pomoc pri realizácii celoplošného a skriningového testovania občanov nášho mesta a MČ Poluvsie.

SODB 2±21 SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV

Na území nášho mesta sa uskutočnilo zamestnancami mesta sčítanie domov a bytov. Elektronické sčítanie obyvateľov vykonal každý občan za seba v čase od 15.2. 2021 do 31. 3. 2021. Asistované sčítanie obyvateľov sa vykoná na mestskom úrade za pomoci zamestnancov mesta alebo pomocou mobilných asistentov sčítania v mieste bydliska v čase od 1. 4. 2021 do 31. 10. 2021. Sčítať sa je povinnosťou každého občana, viac informácií na scitanie.sk.

ZMENA PRIESTOROV

Oznamujeme občanom, že matrika a pokladňa sú presťahované na prízemie budovy mestského úradu (priestory bývalej sporiteľne) z dôvodu lepšej dostupnosti pre občanov.

PROJEKTY MESTA Z EURÓPSKÝCH FONDÓV A DOTÁCIÍ:

1. Nízkouhlíková stratégia – ukončená.
2. CIZS – Rekonštrukcia zdravotného strediska – ukončená.
3. Modernizácia učebni v základnej škole – ukončená.
4. Rekonštrukcia mestského úradu – ukončená.
5. Zariadenie pre seniorov Harmónia (v budove bývalej MŠ) – pred realizáciou.
6. Zakúpenie nových kníh do mestskej knižnice v sume 3 500,-EUR – ukončená.
7. Podaná žiadosť na zakúpenie kuchynského vybavenia do školskej jedálne – v štádiu hodnotenia.

V roku 2021 mesto predpokladá opätovné zníženie podielových daní, čo bude mať vplyv na rozpočet mesta. Plánuje prestavať triedu v alokovanej materskej škôlke v MČ Poluvsie, nakoľko Regionálny úrad verejného zdravotníctva Žilina vykonal kontrolu a odporučil mestu vykonať dispozičné zmeny. Zrealizovaním stavebných úprav bude kapacita materskej škôlky zvýšená zo 17 miest na 20 od 1. 9. 2021.

V kultúrnom dome v MČ Poluvsie bude vymenená krytina na prístrešku pred hlavným vchodom do budovy.

Mesto zadá vypracovať projektovú dokumentáciu a geometrické plány na plánované budovanie chodníka na ulici Osloboditeľov v časti za kúpaliskom po koniec ulice na strane kde sa nachádza materská škôlka. Následne začne s vysporiadaním pozemkov pod chodník a inými úkonmi.

Ďalšou stavbou z eurofondov bude rekonštrukcia bývalej materskej škôlky na ulici Pri Bystričke na Zariadenie pre seniorov Harmónia, v ktorej vzniknú bytové jednotky pre 12 seniorov.

Do kapitálových investícií je zaradená aj aktualizácia projektovnej dokumentácie na výstavbu splaškovej kanalizácie – II. etapa a vybudovanie parkoviska na ulici Školskej.

Na cintoríne v Rajeckých Tepliciach bude vymenené oplatenie a taktiež budú opravené výtčky na miestnych komunikáciách ako aj v MČ Poluvsie. Plánujeme aj opravu komunikácie na ulici 30. apríla.

Mesto sa stalo členom združenia, ktoré podá žiadosť o nenávratný finančný príspevok na vybudovanie kompostárne, zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu – BRKO – zelený odpad a kuchynský odpad.

PROJEKTY V MESTE RAJECKÉ TEPLICE V ROKU 2020

MODERNÁ ŠKOLA V RAJECKEJ DOLINE

Cieľom projektu bolo vytvoriť v ZŠ Rajecké Teplice tri moderné odborné učebne a knižnicu, ktoré budú v prvom rade slúžiť žiakom ZŠ pri vyučovaní či krúžkovej činnosti, ale aj verejnosti ako centrum celoživotného vzdelávania. Konkrétne sa vytvorili polytechnická, chemicko-biologická a jazyková učebňa. Spolu s knižnicou umiestnené v stávajúcich priestoroch, z ktorých niektoré boli čiastočne zrekonštruované. Dopadom projektu pre ZŠ je zefektívnenie vyučovania, modernizácia zastaraného vybavenia ako aj nákup moderných didaktických pomôcok potrebných pre skvalitnenie vzdelávacieho procesu, čím chceme pre všetkých našich žiakov zabezpečiť primerané podmienky pre rozvoj kľúčových kompetencií v súlade s požiadavkami ich budúcej profesijnej orientácie a potrebami trhu práce, ako aj vytvoriť vhodné podmienky pre realizáciu celoživotného vzdelávania či už z pohľadu jeho účastníkov, alebo poskytovateľov.

Knižnica

Jazyková učebňa

Knižnica

Polytechnická učebňa

Chemicko-biologická učebňa

ZNÍŽENIE ENERGETICKEJ NÁROČNOSTI MESTSKÉHO ÚRADU RAJECKÉ TEPLICE

V rámci realizácie projektu je hlavnou aktivitou – Zníženie energetickej náročnosti Mestského úradu Rajecké Teplice, čím dôjde k zníženiu zataženia životného prostredia. Získaním nenávratného finančného príspevku sa na mestskom

úrade zrealizovali stavebné úpravy - výmena okien, vchodových dverí, nová elektroinštalácia, zateplenie strechy, obvodových múrov z interiéru, výmena kotlov, radiátorov, osvetlenia.

Nezanedbateľným efektom realizácie

tohto projektu je aj významné zníženie nákladov na energetickú prevádzku budovy Mestského úradu či už vo forme priameho zníženia prevádzkových nákladov na energiu, ako aj následná úspora nákladov na rekonštrukciu a modernizáciu objektu.

CENTRUM INTEGROVANEJ ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI MESTA RAJECKÉ TEPLICE

Cieľom projektového zámeru je zabezpečiť občanom širšiu dostupnosť lekárov rôznych špecializácií, zlepšiť interiérové vybavenie a znížiť energetickú náročnosť budovy.

Výsledkom realizácie projektu bude fungujúce CIZS, spĺňajúce princípy integrovaného modelu starostlivosti o zdravie s dostupnou všeobecnou, špecializovanou i inou špecializovanou

ambulantnou starostlivosťou, s prístupnosťou pre osoby so zdravotným postihnutím.

Realizácia projektu zahŕňa rekonštrukciu budovy: zateplenie obvodového plášťa, výmenu okien, zateplenie strechy, výmenu elektroinštalácie, kotlov, radiátorov, vybudovanie výfahu, rekonštrukciu sociálnych zariadení, podláh a niektorých ambulancií. Zdra-

votnú starostlivosť budú poskytovať všetci súčasní všeobecní lekári ako aj špecialisti. Pribudne logopédia pre deti, gynekologická ambulancia, ambulancia všeobecného lekára pre dospelých a ADOS – agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti (odborná zdravotná sestra navštevuje pacientov v domácom prostredí, kde im poskytuje odborné ošetrovanie a poradenstvo).

Celkovým cieľom projektu je „Zlepšenie kvality života a zabezpečenie integrovanej a komplexnejšej primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov mesta Rajecké Teplice a jeho spádovej oblasti.“

Projekt na podporu mestskej knižnice

Mesto Rajecké Teplice v súčasnosti realizuje projekt „Čítajme si doma“. Cieľom projektu je rozšírenie knižničného fondu našej knižnice kúpou kníh ako beletria, cestopisy, detská náučná literatúra, encyklopédie, detektívky, ženské romány, knihy o prírode, náučná literatúra pre dospelých, historické romány, cestopisy, politická a vojnová literatúra, povinné čítanie, životopisy, poézia, literatúra pre mládež, literatúra pre deti, detské básne, bájky a povesti, mýty a legendy v celkovej sume 3 500 eur. Projekt podporil z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

Likvidácia odpadových vôd zo žúmp

Mesto upozorňuje občanov, ktorí likvidujú odpadové vody v domových žumpách, na povinnosť zabezpečiť ich zneškodňovanie odvozom do čistiarne odpadových vôd prostredníctvom oprávnenej osoby.

Ten, kto odvoz vykonáva, je povinný vydať doklad o odvoze tomu, kto o odvoz požiadal. Tento doklad musí obsahovať:

- meno, priezvisko a adresu toho, komu bol odvoz vykonaný,
- dátum odvozu,
- miesto umiestnenia žumpy,
- množstvo vyvezených odpadových vôd,
- názov osoby, ktorá odvoz vykonala, a
- adresu čistiarne odpadových vôd.

Občania sú povinní uchovávať tieto doklady za obdobie posledných dvoch rokov a na výzvu ich predložiť mestu alebo orgánu štátnej vodnej správy.

Pripomíname občanom, že obsah žúmp je zakázané vyvážať do záhrad, na trávnaté plochy alebo na iné miesta. Zakazuje sa tiež vypúšťať odpadové vody zo žúmp do splaškovej alebo dažďovej kanalizácie. Uvedeným konaním sa občania dopúšťajú priestupku, za ktorý možno uložiť pokutu do 100 eur.

Príprava stavebného povolenia k projektu Rozšírenie splaškovej kanalizácie – I. etapa

Mesto Rajecké Teplice ako investor pripravuje podklady k vydaniu stavebného povolenia na stavbu - rozšírenie splaškovej kanalizácie - I. etapa. Rozšírením splaškovej kanalizácie bude riešená súčasná nepriaznivá situácia v odkanalizovaní obytných a úžitkových stavieb nachádzajúcich sa na území mesta Rajecké Teplice a v mestskej časti Poluvsie. Podmienkou vydania stavebného povolenia na stavbu kanalizácie je súhlas občanov s umiestnením kanalizácie na pozemkoch v ich vlastníctve.

Jedná sa konkrétne o umiestnenie kanalizačnej prípojky a revíznej šachty v areáli nehnuteľnosti občana, ktorá bude umiestnená v ňom tesne za plotom a jej presne umiestnenie bude riešené až v realizačnom projekte na základe konzultácie s občanom. Číže sa nejedná o verejné priestranstvá a ani napr. trasovanie kanalizačného zberača v areáli rodinného domu.

Za týmto účelom zaslalo mesto dotknutým občanom Zmluvy o uzavretí budúcej Zmluvy o zriadení vecného bremena ktorými vlastníci pozemkov udelia súhlas investorovi k umiestneniu a vybudovaniu kanalizácie na časti ich pozemkov. Zmluvy sú podmienkou vydania stavebného povolenia, bez týchto zmlúv žiaľ mesto nemôže plánovaný projekt kanalizácie začať realizovať.

Preto Vás touto cestou žiadame o spoluprácu v rámci príprav rozšírenia splaškovej kanalizácie a prosíme o včasné doručenie zmlúv, za čo Vám vopred ďakujeme.

Termíny zberu plastov v roku 2021

4. 3. (štvrtok)	19. 8. (štvrtok)
1. 4. (štvrtok)	16. 9. (štvrtok)
29. 4. (štvrtok)	14. 10. (štvrtok)
27. 5. (štvrtok)	11. 11. (štvrtok)
24. 6. (štvrtok)	9. 12. (štvrtok)
22. 7. (štvrtok)	

Spoločne s plastovým odpadom do vriec zberáme stlačené tetrapakové obaly, prepláchnuté vodou (napr. od mlieka a džúsov), a od tohto roka aj kovové obaly (stlačené plechovky od nápojov, konzervy bez zvyškov jedla, alobal, kovové uzávery, alobaly od jogurtov).

Naplnené a riadne zaviazané vrecia je potrebné vyložiť pred svoje pozemky do siedmej hodiny rannej.

AKO ĎALEJ S KUCHYNSKÝM ODPADOM ?

Mestá a obce sa už niekoľko mesiacov zaoberajú problémom zberu a likvidácie kuchynského odpadu z domácností. Táto povinnosť musí byť definitívne vyriešená do 1. júla 2021.

Zákon o odpadoch pripúšťa aj výnimky z tejto povinnosti a jednou z nich je preukázanie skutočnosti, že 100 % domácností kompostuje vlastný odpad. Keďže obyvatelia nášho mesta majú vytvorené podmienky na kompostovanie odpadu zo záhrad a kuchynského odpadu rastlinného pôvodu, nepristúpili sme k zavedeniu samostatného zberu kuchynského odpadu.

Mesto zabezpečuje pre každú domácnosť bývajúcu v rodinnom dome kompostér a rovnako aj obyvatelia bytových domov majú k dispozícii kompostéry určené pre komunitné kompostovanie. To znamená, že kompostér využíva komunita obyvateľov bytovky, pričom je potrebné, aby na správny proces kompostovania dohliadala určená osoba. Vyprodukovaný kompost možno využiť ako hnojivo do záhonov, do kvetináčov, ale aj na hnojenie trávniku alebo vyrovnávanie terénu. Užitočné informácie o zásadách správneho kompostovania Vám ponúkame na stranách 15 – 16.

Kompostovaním sa tiež vyhneme výraznému zvýšeniu poplatku za komunálne odpady, ku ktorému by došlo zavedením zberu kuchynského odpadu z jednotlivých domácností.

Akým spôsobom sa pri uplatnení tejto výnimky máme vysporiadať s kuchynským odpadom živočíšneho pôvodu (mäso, kosti, vajcia, mliečne výrobky) predpisy jednoznačne nestanovujú. Je ale prirodzené, že tento odpad ponúkneme susedovi, ktorý chová napr. sliepky. Produkciu tohto odpadu môžeme však ovplyvniť tým, že nebudeme zbytočne plyvať potravinami.

SPRÁVA O ČINNOSTI MESTSKEJ POLÍCIE RAJECKÉ TEPLICE ZA OBDOBIE OD 1. 1. 2020 DO 31. 12. 2020

V období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 policajti Mestskej polície Rajecké Teplice plnili úlohy na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, ochrany verejného poriadku, ochrany majetku mesta, občanov a návštevníkov mesta, predkladania poznatkov a informácií Policajnému zboru, plnenia všeobecnej záväzných nariadení obce, doručovania písomností, dodržiavanie opatrení v súvislosti ochranou pred šírením ochorenia COVID-19 a ďalšie úlohy podľa pokynov vedenia mesta.

ÚSEK BEZPEČNOSTI A PLYNULOSTI CESTNEJ PREMÁVKY

Na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa mestská polícia zamerala na:

- kontroly parkovania na spoplatnených parkoviskách na ul. Školskej a Kuneradskej ceste,
- dodržiavanie dopravného značenia v meste hlavne v súvislosti s dodržiavaním zákazu vjazdu, zákazu odbočovania, zákazu zastavenia a státia a taktiež dodržiavaním dopravných predpisov vyplývajúcich zo všeobecnej úpravy cestnej premávky najmä v nasledovných úsekoch – Rajecká cesta pri železničnom priecestí, ul. Osloboditeľov pri Skale, ul. Rudolfa Súľovského, Rajecká cesta pri kostole, parkovanie na sídlisku na ul. Pionierskej, Jozefa Gabčíka atď.

REZIDENTSKÉ KARTY PRE OBYVATEĽOV RAJECKÝCH TEPLÍC

Mestská polícia upozorňuje občanov s trvalým pobytom na území mesta Rajecké Teplice a Poluvsie, že na mestskej polícii si môžu zakúpiť rezidentské karty na parkovanie motorových vozidiel v meste na spoplatnených parkoviskách za sumu 10 €. Karta platí 1 rok od dátumu zakúpenia rezidentskej karty. Tieto si môžu občania zakúpiť v pracovných dňoch od 07,00 hod. do 15,00 hod. na mestskej polícii.

PRIESTUPKY

V priebehu roka 2020 mestská polícia prejednála v blokovanom konaní 86 priestupkov na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a 2 priestupky proti poriadku v správe.

V súvislosti s riešením dopravných priestupkov mestská polícia spracovala a zaslala na Obvodné oddelenie PZ Rajec 16 žiadostí o vykonanie lustrácie majiteľov motorových vozidiel.

POZNATKY

V roku 2020 mestská polícia predložila 6 písomných informácií a poznatkov k protispoločenskej činnosti na rôzne zložky Ministerstva vnútra SR

KULTÚRNOSPOLOČENSKÉ PODUJATIA

Rok 2020 bol charakteristický menším počtom kultúrno-spoločenských podujatí z dôvodu zabránenia šírenia ochorenia COVID-19. V priebehu roka sa príslušníci mestskej polície podieľali na zabezpečení bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a ochrany verejného poriadku počas „Cyklistického kritéria“ dňa 4.7.2020, „Behu Skalkami“ dňa 23. 8. 2020 a „Škoda MTB maratónu“ dňa 26. 9. 2020. Všetky tieto podujatia prebehli bez nedostatkov.

V súvislosti s opatreniami na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19 sa príslušníci mestskej polície zúčastnili 2 kôl celoplošného testovania obyvateľstva antigénovými testami ako členovia odbornej jednotky. Celkom išlo o 4 dni na 2 odborných miestach v Rajeckých Tepliciach a 1 odbornom mieste v mestskej časti Poluvsie.

MAJITELIA PSOV

Na území mesta sú rozmiestnené schránky, kde si môžu „psičkari“ počas venčenia svojich psov zobrať sáčky na psie exkrementy, aby neznečisťovali verejné priestranstvá. Schránok je šesť a nachádzajú sa na ul. Školskej pri mest-

skom úrade, na ul. Školskej v blízkosti križovatky s ul. Lesnou, na ul. Pionierskej za garážami, na ul. Kuneradskej cesta pri predajni Koruna (pri križovatke s ul. Pri Bystričke), na ul. Lúčnej, na ul. Osloboditeľov na konci kúpaliska Laura (zelená plocha za kúpaliskom) a v lipovej aleji pri autobusovom nástupišti.

V súvislosti so psami mestská polícia v roku 2020 našla, úspešne očipovala a vrátila majiteľom 4 psov.

ZÁBAVNÁ PYROTECHNIKA

Mestská polícia taktiež upozorňuje občanov mesta a rôzne subjekty (najmä penzióny a reštauračné zariadenia), že v zmysle Všeobecne záväzného nariadenia Mesta Rajecké Teplice č. 04/20019 o používaní pyrotechnických výrobkov na území Mesta Rajecké Teplice je s účinnosťou od 1.10.2019 zakázané z dôvodu ochrany verejného poriadku používať pyrotechnické výrobky kategórie F2 a F3 celoročne.

INÉ

V roku 2020 príslušníci mestskej polície ďalej :

- sa zúčastnili školenia ohľadom krízového riadenia a školenia ohľadom prevádzky detských ihrísk,
- kontrolu plynulosti cestnej premávky na ceste 1/64 pri autokempingu Slnéčné skaly počas rekonštrukcie mosta,
- vykonávali kontrolu smetných nádob s dôrazom na triedenie odpadu a súlad veľkosti a skutočného počtu smetných nádob s oprávneným nárokom, zistené skutočnosti odstúpené na referát životného prostredia mestskeho úradu,
- vydávali povolenia na rozkopanie miestnych komunikácií pričom v roku 2020 ich vydali 9,
- doručovali písomnosti a vykonávali šetrenia k správam o povesti na základe dožiadaní súdov.

NEZAHÁĽAME ANI POČAS COVIDU 19

Základná škola nezaháľala ani počas ťažkého obdobia COVID 19. Školský rok sme začali normálne v septembri so zabezpečením všetkých hygienických nariadení. Do školy nám nastúpilo 299 žiakov. Na prvom stupni máme 6 tried a na druhom 10.

Aj keď sa oba stupne vzdelávali prezenčne, druhý stupeň sme v novembri museli ponechať na on-line vzdelávaní. Na škole prebiehali olympiády (Technická olympiáda, Olympiáda v SJL, Olympiáda v ANJ, Dejepisná olympiáda a aj ďalšie súťaže), na ktorých sme neostali pozadu. V Technickej olympiáde sme obsadili na okresnom kole dve prvé miesta v dvoch kategóriách, postupujeme do krajského kola. V Olympiáde zo SJL sme dosiahli krásne 4.miesto.

Škola sa postupne modernizovala a inovovala. Vymenili sme podlahovú krytinu na horných chodbách v budove B a polytechnickej učebni. Zapojili sme sa do projektu EDUNET, kde nám zmenili poskytovateľa Internetu na optický, počítačovú učebňu sme stihli zrevitalizovať a zároveň celú budovu B sme pokryli wifi stanicami. Zakúpili sme a inštalovali ďalšie tri interaktívne tabule.

V rámci projektu „Moderná škola v Rajeckej doline“ organizovaného zriaďovateľom sme zrevitalizovali a plne vybavili jazykovú učebňu digitálnou technikou (17 počítačov+ interaktívna tabuľa) aj učebnicami. Ďalej to bola chemicko-biologická učebňa s úplne novým vybavením, polytechnická učebňa v budove A, kde boli prerobené rozvody a kompletne sme ju vybavili technikou a materiálom (multifunkčné stavebnice drevo a kovoobrábacích strojov, lego robotické stavebnice, náradie a materiál na opracovanie dreva kovu, plastov a elektrotechniky). Ďalej sme úplne revitalizovali knižnicu, kde okrem množstva knižných titulov pribudol nábytok, audiovizuálna technika, LED TV a 8 PC s pripojením na internet a digitálnym knižničným systémom. Chcel by som sa poďakovať pedagogickým pracovníkom, ktorí sa počas letných prázdnin aktívne zapojili do realizácie projektu učebni spolu s pracovníkmi Mesta Rajecké Teplice, ktorí koordinovali projekt.

Zakúpili sme keramikú pec pre účely vyučovania výtvarnej a technickej výchovy a záujmovej činnosti. Z pomoci MŠVVaŠ SR na účely digitalizá-

cie sme učiteľom pomohli zoservisovať notebooky a dva ďalšie zakúpili. V novom roku budeme pokračovať v digitalizácii budovy A pre prvý stupeň, kde budeme inštalovať ďalšie wifi stanice.

V septembri sa nám podarilo zrekonštruovať za pomoci rodičov multifunkčnú miestnosť v budove telocvične určenú pre ŠKD. Je vybavená hrami, audiovizuálnou technikou a tulivakmi. Pre účely vyučovania na školskom pozemku sme dovybavili náradím náradovňu. Počas leta sme zakúpili učebnice a pomôcky pre vzdelávanie. V novembri sme vybavili ŠKD hračkami, pomôckami, kolobežkami, audio-technikou, počítačmi a nábytkom, aby sme zlepšili a skultúrili aj túto časť vzdelávacieho a oddychového procesu našich detí.

Od 14.12.2020 sme sa aktívne zapojili do projektu Erasmus + zameraného

na medzinárodnú spoluprácu a vzdelávanie jazykov žiakov projekt bude trvať dva roky a jeho súčasťou sú aj výmenné jazykové pobyty žiakov v zahraničí. Ďalej sme sa zapojili do projektu „Čítame radi“, kde pri schválení získame ďalšie väčšie množstvo zaujímavých titulov do školskej knižnice na ktorú sme vďaka vyučujúcim slovenčiny hrdí.

Verím, že od nového roku sa situácia vo svete a u nás zlepši natoľko, že sa budeme môcť všetci v plnom počte vrátiť bez komplikácií do školy a v plnej miere využívať všetky novinky.

Mgr. Peter Hönsch, riaditeľ školy

Škola Rajecké Teplice rozvíja svoje kladné nastavenie k vyučovaniu cudzích jazykov ďalšou aktivitou. V súčinnosti so Slovenskou akademickou asociáciou pre medzinárodnú spoluprácu, Národnou agentúrou programu Erasmus + pre vzdelávanie a odbornú prípravu, sme súčasťou projektu

Škola Rajecké Teplice – Európska škola.

Projekt je zahájený dnešným dňom- 14. 12. 2020 a končí 14. 6. 2022.

Pod číslom zmluvy : 2020-1-SK01-KA101-077829

Cieľom projektu je:

- prehĺbenie komunikačných schopností žiakov
- motivácia žiakov k učeniu sa anglického jazyka
- rozšírenie vedomostí a poznatkov učiteľov v oblasti vyučovania anglického jazyka ako medzinárodného komunikačného jazyka, v oblasti princípov a praktík v učení jazyka v 21.storočí
- rozšírenie prvkov CLIL - vyučovania jazyka na základe obsahu a medzi predmetových vzťahov
- výchova našich žiakov k európskemu občianstvu a povedomiu

Konkrétne aktivity projektu budú zatiaľ realizované iba čiastočne, vzhľadom na situáciu s covid pandémiou, dištančnú formu vyučovania a prísne hygienické podmienky.

Pevne veríme, že situácia v roku 2021 nám dovolí pokračovať v projekte aktívnym zapojením žiakov, účasťou zástupcu našej školy na medzinárodnom kurze učiteľov v meste Portsmouth, ktorý je naplánovaný na prelome mesiacov jún a júl 2021. Záverečnou časťou projektu bude vycestovanie našich žiakov do regiónu Portsmouth na jar 2022.

(Dokončenie z prvej strany)

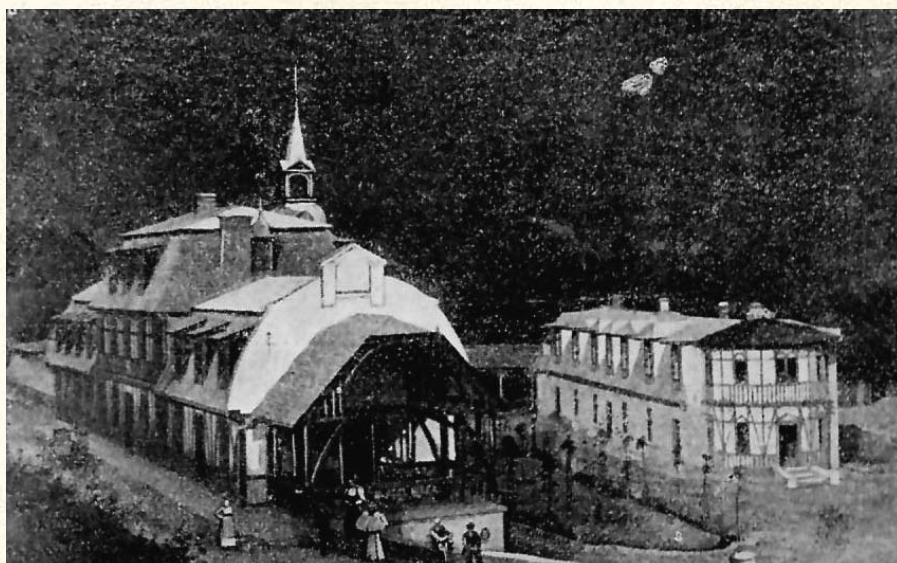
majer a mlyn, začína vznikať malá osada. Od polovice 18. storočia vznikali prvé publikácie, ktoré opisujú nielen samotné kúpele, ale aj obyvateľov Teplic, ktorí okrem tradičného poľnohospodárstva našli zamestnanie už aj priamo v kúpeľoch. Z tohto obdobia pochádza prvá konkrétna zmienka o Rajeckých Tepliciach z pera významného etnografa a historika Mateja Bela. Priame rozbory liečivých prameňov už odbornejšieho charakteru nájdeme v knihe *Specimen Hydrographiae Hungarice...*, ktorú napísal Paul Adami v roku 1780. V roku 1793 sa venoval Rajeckým Tepliciam fyzikus trenčianskej stolice, Amadeus Kelin. Hlavným obsahom jeho príspevku je analýza a chemický rozbor liečivých vôd v kúpeľoch v neurčitom alchymistickom popise.

Koncom 18. storočia bol panský dom rozšírený, domáce obyvateľstvo našlo prácu i v papierni. Prelom 19. a 20. storočia znamenal pre kúpele a obec veľký rozmach. Nastalo obdobie veľkých reforiem a zakladanie rôznych živností. Kúpele v Rajeckých Tepliciach (Bad Rajeczfürdő), vrátane veľkého hostinca s výčapným právom, boli ponúkané v licitácii. Najvýznamnejšiu zmenu zaznamenali kúpele s osadou 1. októbra 1882, kedy sa stali vlastníctvom Dr. Valéra Smialovského a jeho strýka, podnikateľa Alojza Pichla. Prvá sezóna bola plne obsadená, hoci ubytovacie možnosti boli veľmi obmedzené.

Odvážne plány Smialovského a Pichla vyvrcholili v r. 1895 dokončením dvoch veľkých stavieb hotela Agrárius a Dependance. Neplatenie hypotéky na tieto stavby však nakoniec skončilo súdnou

nútenou správou celých kúpeľov. Majitelia kúpeľov však zanechali trvalú hodnotu pre Rajecké Teplice. Podporovali napríklad aj výstavbu lokálnej železnice do Rajca v rokoch 1898-1899. Dosiahla sa ňou nielen lepšia dostupnosť kúpeľov, ale aj napojenie Rajeckej doliny na železničnú sieť monarchie. Bričky nahradila parná lokomotíva a už nič nestálo v ceste objaviť „Hornouhorské Švajčiarsko“, ako sa okolie Rajeckých Teplic vtedy nazývalo. Balneologickému významu Rajeckých Teplic bol venovaný tiež náležitý priestor. Liečili sa tu ľudia s chorobami pohybového ústrojenstva, reumatizmom, kožnými ochoreniami a zápalmi vnútorných orgánov boli najčastejšími hosťami kúpeľov. V popredí však vždy bolo liečenie nervových ochorení, čo dokazujú mnohé opisy a lekárske záznamy. Prvýkrát bolo vytýčené i ochranné pásmo, urobené Thomasom Szontaghom v roku 1891. Šťastím našich kúpeľov bolo, že sa vtedajší noví majitelia zapojili do propagačného prúdu kúpeľných miest, je to predovšetkým vydávanie pohľadníc s tematikou Rajeckých Teplic. Fakt, že sa Rajecké Teplice vyvíjali ako kúpeľná osada, determinuje danú lokalitu a dáva im svojráznu podobu.

V Rajeckých Tepliciach bol už v 80. rokoch 19. storočia poštový a telegrafný úrad. Nová klientela okolo roku 1900, ustupujúca aristokracia a hostia prevažne z okolia, či majitelia fabrik, nedokázali vykryť veľké predsavzatia ďalšieho rozkvetu kúpeľov. Kúpele sa nachádzajú v stále horšej situácii. V roku 1911 hlási účastinárska spoločnosť likvidáciu. Na čas chcel kúpele zachrániť Ladislav Hauser, nedobry stav kúpeľných budov znamenal však nezadržateľný koniec. Kúpeľná architektúra z prelomu 19. a 20. storočia sa zial, v Rajeckých Tepliciach nezachovala. Prevažná väčšina pôvodných budov bola drevená. Malé vily, spoločenský dom s vežičkami a ozdobnými vikiermi, či filagória nad jazerom tvorili niekoľko desaťročí dominantu obrazu malej kúpeľnej osady. Šťastím sú stavby postavené prevažne Rudolfom Flammom, ktoré máme možnosť obdivovať do súčasnosti. Dlhé obdobie Rajecké Teplice administratívne k obci Kónská. V roku 1904 sa presťahoval notársky úrad do Rajeckých Teplic, čím sa posilnil status Teplic ako administratívneho centra. Od roku 1920 sa zvýšila snaha o osamostatnenie Rajeckých Teplic. Z dostupných materiálov je zrejme, že úradné výkony boli v Rajeckých Tepliciach do roku 1925 vykonávané hlavne v zastúpení notárskeho úradu. Mecenášom,

Hotel Agrárius a Dependance

Prívanie prvého vlaku

Kúpeľný dom v roku 1932

Liečebný ústav Baník, 1934

podporovateľom a ústrednou postavou sa pre kúpeľnú osadu Rajecké Teplice stal správca Hauser. Dostupné listiny naznačujú, že najneskôr v roku 1927 existoval (bol založený) obecný úrad v Rajeckých Tepliciach, ktorý bol síce autonómny, ale naďalej koexistoval s obcou Kónská ako jej osada. V tomto roku 1927 bol založený aj hasičský zbor. Proces osamostatnenia od obce Kónská bolo zavŕšené na začiatku 50. rokov 20. storočia, kedy bol v Rajeckých Tepliciach zriadený miestny národný výbor. V rokoch 1925-1926 odkúpila kúpele Revírna bratská pokladnica z Ostravy.

Charakter kúpeľov sa zmenil od základu. Odvážne projekty výstavby kúpeľného domu a sanatória Baník s kubistickými prvkami a budova Veľkej Fatry funkcionalistického štýlu, vniesli v 30. rokoch 20. storočia do mesta nové prvky a kopirovali progresívne obdobie v krajine. V roku 1937 bol dokončený aj hotel Malá Fatra. Pristúpilo sa k budovaniu vodovodu, kanalizácie a elektrického vedenia. V roku 1940 sa stali kúpele majetkom Robotníckej sociálnej poisťovne v

Bratislave. Jej veľkou investíciou bolo v budovanie termálneho kúpaliska v roku 1943. Počas druhej svetovej vojny sa v Rajeckej doline vytvorili početné partizánske skupiny. Nemecké vojská obsadili kúpele a zriadili si v sanatóriu Baník vojenskú nemocnicu – Kriegslazaret. Ku koncu vojny bolo v kúpeľoch infekčné oddelenie žilinskej nemocnice. Rajecké Teplice boli oslobodené až v poslednej fáze bojov, 30. apríla 1945. Povoľnové časy boli spojené najskôr so stratou obyvateľstva, postupne však začal počet obyvateľov stúpať. V roku 1945 bolo obnovené Československo, v roku 1948 došlo k ďalšej zásadnej politickej zmene a nástupu socialistického zriadenia. Do popredia sa dostávajú pojmy robotnícka trieda a budovanie socialistickej spoločnosti. Odrazilo sa to aj v kultúrnej ponuke pre pacientov v Rajeckých Tepliciach. Presnejšie merania a chemický rozbor sa v 30. rokoch 20. storočia ešte spresnili. Od prvých počiatkov bolo hlavným prostriedkom liečby kúpanie v bazéne, vaňové kúpele, hydroterapia, bahenno-rašelinové zábaly a masáže. Od

40. rokov 20. storočia sa niektoré indikácie rozšírili, ponúkali sa istú dobu tzv. segmentové masáže, ultrazvukové aplikácie. V celej histórii kúpeľnej liečby sa pripisovala veľká dôležitosť okolitému prostrediu, neskôr pomenovanej ako terénna liečba. Až v roku 1953 boli kúpele otvorené celoročne, čo malo veľký vplyv na celkový rozvoj mesta a kúpeľov. V roku 1963 a v rokoch nasledujúcich sa tu stavajú tzv. zotavovne rôznych podnikov zo Slovenska a Moravy ako napríklad zotavovňa Tříneckých železiarní. Stravovanie, služby a kultúrny život sa rozvíjal priamo úmerne celkovému vzostupu mesta. V roku 1974 žilo v Tepliciach 1765 obyvateľov. Po administratívnej reforme v roku 1980 boli k Rajeckým Tepliciam pričlenené okolité obce. Po revolúcii v roku 1989 došlo k veľkým spoločensko-politickým zmenám. Tento rok je tiež významný z toho dôvodu, že Rajecké Teplice boli povýšené na mesto. Okolité obce sa začali znova osamostatňovať, okrem Poluvsia ktoré ostalo súčasťou Rajeckých Teplíc. Prišiel čas reštitúcií, pôvodní majitelia domov – viliek dostali majetok späť.

V roku 1996 boli kúpele transformované na akciovú spoločnosť. Koncom devädesiatych rokov 20. storočia odkupuje kúpele nový majiteľ, ktorý začal s komplexnou rekonštrukciou celého kúpeľného areálu. Veľké prestavby nových majiteľov kúpeľov vniesli novú podobu nielen samotným budovám ale i okolitej prírode. Nastala doba veľkého rozmachu turistického ruchu a vzostupu ponúk služieb a hlavne kultúrnej ponuky. Tradičné hodové slávnosti, trhy, kultúrne akcie organizované mestom, ale aj kúpeľmi zvyrazňujú dnešný pohľad na rozvoj moderného kúpeľného mesta, akými sú Rajecké Teplice. Podnikatelia, nadšenci-dobrovoľníci budujú naše mesto, zakladajú rôzne organizácie pre rozvoj predovšetkým turizmu v Rajeckej doline. V posledných desaťročiach boli potrebné nové investície na rekonštrukciu zastaralej infraštruktúry. Veľkou zmenou prešlo priestranstvo pred mestským úradom, kde vzniklo námestie. Pre veriacich je významná stavba nového kostola. Z histórie mesta vidíme, že progresívne obdobia mesta boli vždy spojené s veľkým úsilím vedenia kúpeľov a predovšetkým mestskej samosprávy ďalej budovať Rajecké Teplice. V súčasnosti je potrebná nadregionálna účasť na projektoch a silu presadiť sa v konkurenčnom boji o investície z európskej únie. Každá doba prináša nové výzvy a umožňuje aj nám občanom ďalej aktívne spoluplytvárať obraz Rajeckých Teplíc.

SPOLUPRÁCA AKO VYMAĽOVANÁ ...

Po nedobrovoľnej dlhej prestávke vo svojej činnosti, sa členovia Základnej organizácie Jednoty dôchodcov na Slovensku v Rajeckých Tepliciach rozhodli uskutočniť turistický zraz na novoobjavené archeologické nálezisko Rajeckého hradu z 13. storočia, na objavení ktorého sa podieľalo mesto Rajec spolu s družobným poľským mestom Czechowice. Seniori požiadali o spoluprácu obec Jasenové, cez ktorú vedie turistická trasa.

Z Jasenového má naša organizácia osem členov, ktorí prisľúbili zabezpečiť všetko potrebné. Ostatní členovia sa na stretnutie veľmi tešili, veď pre tú nešťastnú „korunu“ sa už dlho nevideli.

Turistická akcia poriadaná Jasenovčanmi, predčila všetky naše očakávania. Na stanovišti pri kaplnke vítal prítomných priamo starosta obce Mgr. Martin Mikolka a všetkým nalieval dobrú slivovičku na potúženie. Dievčatá Jasenovky napiekli fajnových koláčov, pripravili klobásky, špekáčky, aj kvalitu pitný režim.

Naším výletom, zdá sa, žila celá dedina. Veď starosta, spolu s urbárikmi sa postarali o kvalitné sedenie pod letným altánom, keďže bolo viac ako 30 stupňov tepla. Okrem toho pán starosta venoval výletníkom celý súdok piva, aby nebodaj neboli „dehydrovaní“. Staral sa o všetkých, bol príjemný a pozorný. Napokon harmonikár, pán

Dušan Súkeník dotvoril celú atmosféru lúbivými pesničkami, až sa všetci radosťne rozospievali...

Nuž, nikomu sa nechcelo domov, až letný dážď rozhodol, že treba ísť. Všetci účastníci boli nadšení – krásnou Jasenovskou dolinou, prírodou, objaveným náleziskom, starým sedem storočí.

Ale najväčší obdiv od všetkých členov si vyslúžil pán starosta, urbárik a všetky naše členky z Jasenového, hlavne pani Mišjaková, Poláčková, Maniaková a Dávidíková, ktoré sa postarali o všetko a o každého.

Klobúk dole pred ľuďmi z Jasenového, nech sa im darí, nech sú zdraví, na tento výlet budeme dlho spomínať.

Srdečná vďaka Vám, Jasenovčania, od seniorov z Rajeckých Teplíc.

*PhDr. Anna Perkovičová
Predsedníčka ZO JDS,
Rajské Teplice*

SOCIÁLNY REFERÁT INFORMUJE

Mesto Rajské Teplice sa aj v roku 2020 podieľalo na poskytnutí sociálnej pomoci svojim občanom. Najviac ohrozenou skupinou boli seniori a osoby s nepriaznivým zdravotným stavom, ktorí sa sami nedokázali o seba postarať v plnom rozsahu. Mesto týmto občanom zabezpečovalo opatrovateľskú službu. Takúto pomoc uvítali všetci, ktorí boli na túto službu odkázaní. Naše opatrovatelky prichádzali, aby im pomáhali priamo v domácom prostredí. Kde opatrovateľská služba občanom nepostačovala, tam mesto napomáhalo aj pri umiestnení do zariadení sociálnych služieb s celodennou starostlivosťou.

Rok 2020 bol výnimočný. V súvislosti s ochorením COVID-19 boli v našej krajine prijímané opatrenia. Tie spôsobili izoláciu seniorov od svojich príbuzných. Vtedy mesto ponúklo osamelým seniorom pomoc s nákupmi potravín, drogerie a liekov.

V predvianočnom období prebiehal projekt: „Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok“.

Aj naše mesto spolupracovalo s gestormi projektu. Takýmto spôsobom boli obdarovaní viacerí osamelí seniori. Zámerom tohto projektu bolo potešiť našich starších občanov v súčasnom pandemickom období. Odmenou za vynaložené úsilie obetavých ľudí bola nefalšovaná, úprimná radosť obdarovaných.

Ostáva nám všetkým veriť, že sa situácia upokojí a život všetkých nás bude plynúť tak, ako pred pandémiou.

AKTIVITY OBČIANSKEHO ZDRUŽENIA KULTÚRA, RAJECKÉ TEPLICE V ROKU 2020

Tento rok je celý v znamení pandémie, ktorá ovplyvnila všetky aktivity aj v našom združení. Na jar sme zrušili krúžok lukostrelba a na jeseň sme ho z objektívnych príčin aj napriek záujmu ani neotvorili. Už na začiatku pandémie sme ponúkli pomoc pri šití rúšok a to trvá priebežne.

V lete sa nám však podarilo zorganizovať letný tábor, a to v termíne od 13. do 17. 7. 2020. Celý program ako aj stravovanie sme realizovali v prenajatom priestore Základnej školy, za prísnych hygienických opatrení. Ráno sme kontrolovali teplotu a rúška boli samozrejmosťou vždy pri príchode, presune a potom ceste domov. Jeden deň boli deti v okolitej prírode na výlet a v krátkej prednáške sa dozvedeli niečo o Stredovekej ceste a zrúcanine kostolíka v Stránskom. Súčasťou programu bola hrnčiarska dielňa, vyrábanie sviečok zo včelích plástov a iné tvorivé dielne. Záujem bol o lukostrelbu a strelbu zo vzduchovky pod odborným dozorom. Deti mali aj veľa tanečných a športových aktivít.

V januári sme administratívne ukončili projekt z Nadácie Orange, kde sa nám podarilo dvom ženám uľahčiť Vianoce 2019. V jednom prípade išlo o vianočné darčeky pre deti v núdzi, v druhom o rehabilitačné masáže pre babku, ktorá sama vychováva svojho vnuka. Veľa dobrovoľníckych hodín bolo venovaných pomoci a mentoringu pri náročných životných situáciách a ich riešení pre jednu ženu v núdzi, matku 6 detí. Vzhľadom na zrušenie grantovej výzvy ZASK, kde sme mali podaný projekt na remeselné aktivity, sme v tomto smere neorganizovali viac akcií.

Na základe spolupráce s Krajskou organizáciou cestovného ruchu sa zrealizuje osadenie smerových tabuliek v Rajeckých Tepliciach k náučnému chodníku Stratený budzogáň, ako aj prístupu k tomuto prírodnému skalnému útvaru v smere od Zbýňova. Veríme, že v budúcom roku sa podarí rekonštrukcia jednotlivých tabúl a lepšie označenie na turistickú trasu Rajecké Teplice-Zbýňov.

Aj v roku 2020 bola dohodnutá spolupráca s miestnou Základnou školou na niekoľko prednášok ohľadom Finančnej gramotnosti. Z dôvodu pandémie bola aj táto aktivita zrušená.

Touto cestou chcem poďakovať všetkým dobrovoľníkom za ich pomoc v roku 2020, najmä počas letného tábora.

Ďakujeme za finančnú podporu Mestu Rajecké Teplice
Ing. Katarína Kráľová,
www.ozkultura.sk, www.facebook.com/obcianskezdruzenie.kultura

Aj napriek zhoršenej epidemiologickej situácii sa nám podarilo tento rok počas letných mesiacov úspešne zorganizovať už tretí ročník letných anglických táborov. O tábory majú rodičia z Rajeckých Teplic a okolia veľký záujem. Toto leto sme mali až 5 turnusov pre deti od 5 do 12 rokov. Ako každý rok, tak aj tento sme dbali na zaujímavý výber témy, ktorou detičky sprevádzame počas celého campu.

Na tretí ročník sme vybrali tému: Naša planéta Zem a jej ochrana očami detí. Tábory majú dennú formu. Každé ráno sme začali rozcvičkou a tým sme naštartovali deň so skvelou náladou a nadšením. Pokračovala výučba angličtiny hravou formou, výlety do bioklimatického parku Drieňová, jazda na koni, turistika v lese spojená s opekačkou, zmrzlina v parku, olympijské hry, rôzne športové aktivity a ďalšie skvelé činnosti, pri ktorých sa deti rozhodne nenudili. Počas celého tábora sme komunikovali primárne po anglicky a deti nasávali slovíčka a nové frázy veľmi rýchlo. Tešíme sa na nové výzvy, ktoré nás čakajú, pretože chceme deti inšpirovať, aby boli inšpiráciou pre druhých. Tento rok nás finančne podporilo aj Mesto Rajecké Teplice, za čo ďakujeme. Bettys

BIKROSOVÁ DRÁHA RAJECKÉ TEPLICE

Občianske združenie Susedia spod Skaliek so sídlom v Rajeckých Tepliciach získalo od mesta do prenájmu nevyužívaný areál bikrosovej dráhy pri ZŠ Pionierska ulica. Keďže areál bol dlhodobo nevyužívaný, zarastal trávou a náletovými drevinami rozhodlo sa OZ Susedia spod Skaliek túto plochu zrevitalizovať a ponúknuť tak priestor pre miestnu mládež.

Cieľom projektu bolo vytvorenie bezpečného športoviska špecializovaného na cykloaktivity pre všetky vekové kategórie detí z miestnej komunity vybudovaním cykloparku s prírodnými prekážkami z hliny, realizovanými formou úpravy terénu. Podstatnou súčasťou projektu bolo zapojenie komunity do uvedených prác čím sme sa snažili dosiahnuť vytvorenie väzby medzi vyrastajúcou mladou generáciou a samotným športoviskom.

Finančné dotácia od mesta Rajecké Teplice bola použitá na nákup krovinnorezu, ktorým je realizovaná údržba zelene v predmetnom území. Ďalej bola osadená informačná tabuľa s prevádzkovým poriadkom pre celý areál.

OZ Susedia spod Skaliek

Rajecko – teplický horolezecký triatlon – memoriál Tóna Dobeša

4. 7. 2019 sa uskutočnil 19. ročník už tradičnej športovej akcie Rajecko – teplický horolezecký triatlon, ktorú sa nám našťastie podarilo v čase pandémie zorganizovať. Športovú akciu organizuje Horolezecký klub pod záštitou mesta Rajecké Teplice. Pretek sa po tretí krát uskutočnil ako súčasť horolezeckej akcie Slnko na skalách.

Súťaž sa na cyklistickej, cca 70 kilometrov dlhej trati, lezeckej časti na skalách v Priedhorí, Lietačkách v Porúbke a z bežeckej časti v kempe v Rajeckých Tepliciach.

V roku 2020 sa preteku zúčastnilo 41 pretekárov z väčšinou zo žilinského

regiónu. Na stupňoch víťazov v disciplíne duatlon (bike, beh) sa na najvyššie postavili Peter Šupej z Fatrateamu a Jana Zichra. V horolezeckom triatlone to bol pár Peter Tichý a Barbora Hajdučíkova.

Na podujatí sme si zaspomínali aj na svojho času najaktívnejšieho a najúspešnejšieho člena oddielu Tóna Dobeša, ktorý zahynul v roku 2013, pri teroristickom útoku pod Nanga Parbatom v Pakistane..

Z tohto ročníku pripravil Rastó Hattiar z RTVS peknú reportáž z podujatia, so spomienkou na Tóna. Je možné si ju pozrieť aj v archíve **EXTREMNE v HORÁCH** <https://www.rtv.s.sk/televizia/archiv15430/236208#2>

Ďakujeme Mestu Rajecké Teplice a sponzorom podujatia za podporu a tešíme sa na vás o rok.

REVITALIZÁCIA ODDYCHOVÉHO MIESTA „POHODA“

Členovia novovzniknutého turistického klubu KST Kamzík Rajecké Teplice sa v prvej polovici roka 2020 pustili do obnovy v minulosti známeho rekreačného miesta, tzv. Pohody, ktoré sa nachádza na brehu Rajčanky, hneď vedľa turistického chodníka medzi Rajeckými Teplicami a chatovou oblasťou Dielnice. Toto oddychové miesto bolo už niekoľko rokov zanedbané, zarastené, zničené bolo aj posedenie a prístupové schodíky. Prvé brigády na Pohode, ktoré začali ešte v máji, boli venované samotnému vyčisteniu a sprístupneniu miesta, keďže v blízkosti prebehala ťažba lesných drevín a celý priestor Pohody bol značne zdevastovaný a znečistený.

Následne sa urobili mierne terénne úpravy, osadili sa drevené lavice a stôl, sedenie pri ohnisku a nachystalo sa drevo na opekánie. Aby bol prístup na Pohodu z turistického chodníka pohodlný a bezpečný, spravili sa schodíky, ktoré sú však zatiaľ provízorne, nakoľko v tomto roku prebiehalo aj za pomoci členov KST Kamzík Rajecké Teplice budovanie cyklotrasy, ktorá vedie po spomínanom turistickom chodníku. Do budúcnosti na Pohode pribudne informačná tabuľa s mapou, vylepší sa prístupová cestička a vyčistí sa studnička, v ktorej vyvierajú prameň.

Počas letnej sezóny bolo rekreačné miesto pravidelne kosené, udržiavané a monitorované, aby nedochádzalo k poškodeniu a znečisteniu. Avšak hneď pár dní po osadení nového dreveného stola s lavicami sme našli malé poškodenie, čo nás veľmi zamrzelo. Na druhej strane však potešilo, keď nás okoloidúci pochválili a zaspomínali si, ako to na Pohode kedysi bolo.

Veríme, že zrekonštruovaná Pohoda bude slúžiť všetkým návštevníkom, ktorí si budú chcieť spríjemniť svoj aktívny pobyt v prírode, oddýchnuť si počas turistiky alebo stráviť príjemné chvíle pri opekačke.

Projekt revitalizácie oddychového miesta Pohoda bol realizovaný s finančnou podporou mesta Rajecké Teplice a so súhlasom Slovenského vodohospodárskeho podniku.

*Michal Hucík,
KST Kamzík Rajecké Teplice*

LETNÝ eRKO TÁBOR S PODPOROU MESTA RAJECKÉ TEPLICE

V dňoch 6. – 11. 7. 2020 boli deti z farnosti Rajecké Teplice na tábore v Zubáku, ktorý zorganizovali animátori v rámci organizácie eRko pod záštitou Mesta Rajecké Teplice a MŠVVaŠ SR.

Zubák si vybrali kvôli krásnej prírode, ale zaujalo ich aj zrekonštruované pastoračné centrum. Vo farnosti Zubák je momentálne ako duchovný správca bývalý pán kaplán Vladimír Tomáš, čo bol tiež veľký podnet k tomu, aby tam bol usporiadaný letný tábor. Pán farár je veľmi prívětivý a vie si deti získať svojim prejavom, ba dokonca si s nimi aj rád zahrá nejakú hru a zasmee sa s nimi.

V pastoračnom centre sv. Vendelína strávili deti a mladí 6 krásnych dní. Tá-

bora sa zúčastnilo 56 ľudí. Z toho bolo 40 detí (vo veku od 7 do 14 rokov), 14 animátorov, jedna šikovná pani kuchárka a pani, ktorá dobrovoľne šla pomôcť na tábor.

Počas celého tábora sprevádzala účastníkov téma stredovek. Deti sa dozvedeli, ako sa žilo v danej dobe, aké cechy existovali, kde a aké stolice boli na Slovensku a celý týždeň prechádzali od stavu poddanského až po stav, keď boli zapísané do stavu „rytier“ a „lady“.

Na počesť toho, že prešli všetkými stavmi, sa konal na konci veľký bál.

Počas pobytu boli účastníci aj na krásnej vyhladkovej veži nad Zubákom. Trasa bola síce náročnejšia, ale deti presvedčili svojich sprievodcov o tom, že animátori majú asi horšiu „kondičku“ ako oni. Keď vyšli hore, výhľad bol nádherný a videli celé krásne okolie a pohoria. Cestou dole stihli prísť „akurát“. Keď posledné dieťa vošlo do pastoračného centra, tak začalo pršať.

Deti mali možnosť oddychovať, ale zároveň mali ponúknutých veľa podnetov, aby mohli rozvíjať svoje osobnosti hravou formou. Program spočíval v rozvíjaní detí v oblasti medziludských vzťahov, tvorivosti, logického myslenia či fyzickej zdatnosti. Animátori zvládli spoločne zorganizovať tábor aj napriek nepríjemnej pandémie Covid-19. Bolo to náročnejšie ako po iné roky, pretože usmernenia boli prísne. Animátori usilovne dezinfikovali objekt každý deň. Pri príchode do objektu si vždy dezinfikovali ruky a používali aj rúška pri svätých omšiach. Spoločne všetko zvládli a ochorenie sa, našťastie, nikomu neprejavilo.

Takýto tábor plný zábavy, zážitkov a radosti, ktorú deti potrebujú, sa podarilo zorganizovať aj vďaka Mestu Rajecké Teplice a jeho podpore. Veľmi im ďakujeme!

Deti, tešíme sa na Vás ďalšie roky!

Šachový turnaj O pohár primátorky

V sobotu 5. septembra 2020 sa uskutočnil 13. ročník tradičného šachového turnaja O pohár primátorky Rajeckých Teplíc. Tento ročník bol poznačený viacerými obmedzeniami: termínovými, priestorovými aj hygienickými. Tie priestorové vyplývali z prerábania MÚ aj zdravotného strediska. Hygienické a termínové boli dané aktuálnou korona-situáciou. Preto sme sa rozhodli spraviť netradičný ročník iba pre 17 kvalitných pozvaných hráčov z Čiech a Slovenska (traja s titulom FM - Fide-

Majster), ktorí prispievajú k rozvoju šachu v Rajeckých Tepliciach. Pritom sme zachovali turnaj kategórie „FIDE Rapid“ (výsledky sa zarátavajú do oficiálneho medzinárodného šachového rebríčka). Hralo sa v priestoroch nášho šachového klubu v Rajeckých Tepliciach podľa pravidiel rapid šachu (2x10minút) na 9 kôl švajčiarskym systémom. Pani primátorka Katarína Hollá odovzdala na záver najlepším ocenenia: 1. miesto si vybojoval František Vrána, 2. miesto Zdenka Vránová a 3. miesto Dominika

Tomčíková. Ďakujeme mestu Rajecké Teplice za podporu a tešíme sa na budúci ročník!

Vladimír Hric

- Počas celého procesu kontrolujeme vlhkosť kompostu. Ak sťahujeme dobre premiešaný materiál v dlani, nemala by nám spomedzi prstov vytekať voda (max. 2-3 kvapky). Keď dlaň otvoríme, materiál by mal zostať sťahčený (nemal by sa rozsypať). Podľa potreby kompost dovlehneme alebo pridáme suchý savný materiál. Pri vlhčení je vhodné kompost aj prekopat. Zabezpečíme tak prevlhčenie celého kompostu, nielen jeho vrchnej časti.
- Aby kompostovací proces prebiehal správne, musíme zabezpečiť dostatočné prevzdušnenie kompostovaného materiálu (kompostovací proces nesmie smrdieť). To dosiahneme vytvorením dostatočného množstva otvorov na zásobníku a minimálne 2 až 3x ročne prekopávaním (prehadzovaním) kompostu. Prekopávanie výrazne urýchľuje rozklad.
- Ak sme dobre založili kompostovaciu kôpu, mala by nám pri dostatku materiálu (0,5 až 1m³) do 1-3 dní vystúpiť jej teplota na 40 až 60°C. Táto teplota sa môže v komposte udržať niekoľko dní až týždňov. Vysoké teploty urýchľujú rozklad a pomáhajú ničiť klíčivosť semien a choroboplodné zárodky.
- Kompostovaný materiál môžeme premiešavať s malým množstvom zeminy (nie je to však nevyhnutné). Jej váhový podiel by nemal byť väčší ako 10%. Zemina obsahuje mikroorganizmy, ktoré napomáhajú rozkladným procesom; dokáže viazať vlhkosť a pomaly ju uvoľňovať do okolia; napomáha pri vzniku jemnej hrudkovitej štruktúry a výrazne dokáže viazať aj zápach.
- Po dodržaní vyššie popísaných pravidiel môžeme kompost vyrobiť už za 3 až 6 mesiacov. Ak ich nedodržíme, doba kompostovania sa môže predĺžiť na 1 až 2 roky.
- Pred použitím kompost preosejeme a nespracované časti vložíme do novej kopy.

KEDY JE KOMPOST ZRELÝ?

Do nádobky s vlhkým kompostom vysejeme semienka žeruchy siatej. Ak nám počas týždňa väčšina semien vyklíči, znamená to, že kompost už neobsahuje nijaké látky škodlivé pre rastliny a môžeme ho už použiť v záhrade. Intenzívne zelené klíčové lístky svedčia o vzretom komposte, zatiaľ čo žlté alebo hnedé lístky o surrovom. Ak vyklíči len málo semien, musí sa kompost podrobiť ešte ďalšiemu rozkladu.

AKO VYUŽIŤ HOTOVÝ KOMPOST?

Vzretý kompost je hnedej až tmavohnedej farby, jemnej hrudkovitej štruktúry, nezapácha, ale vonia ako lesná pôda. Jeho prednosti sú v tom, že má schopnosť zadržiavať vodu v pôde, prevzdušňovať ju a zásobovať ju živinami. Surrový kompost, ktorý ešte nie je úplne rozložený, aplikujeme na pôdu na jeseň. Vzretý kompost môžeme aplikovať kedykoľvek napr. pri výseve; výsadbe priesad, stromov a kríkov; hnojenie trávníkov a záhrad. Kompost má pH neutrálna a preto nie je vhodný ku kyslímilným rastlinám ako sú napr. čučoriedky, azalky.

Kompost nikdy nezaorávame, len ho jemne zapravíme do zeme. Na dostatočné zásobenie pôdy živinami stačí pre väčšinu pestovaných rastlín 1 cm vrstva kompostu ročne. Potrebujeme k tomu 10 litrov kompostu na 1 m² pôdy.

DÔLEŽITÉ UPOZORNENIE!

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch **zakazuje** pod hrozbou vysokej pokuty biologický odpad z údržby verejnej a súkromnej zelene a záhrad (vrátane cintorínov):

- spaľovať,
- vyhadzovať na nelegálne (čierné) skládky,
- ukladať do zberových nádob na zmesový komunálny odpad a odvážať ich na skládky odpadov.

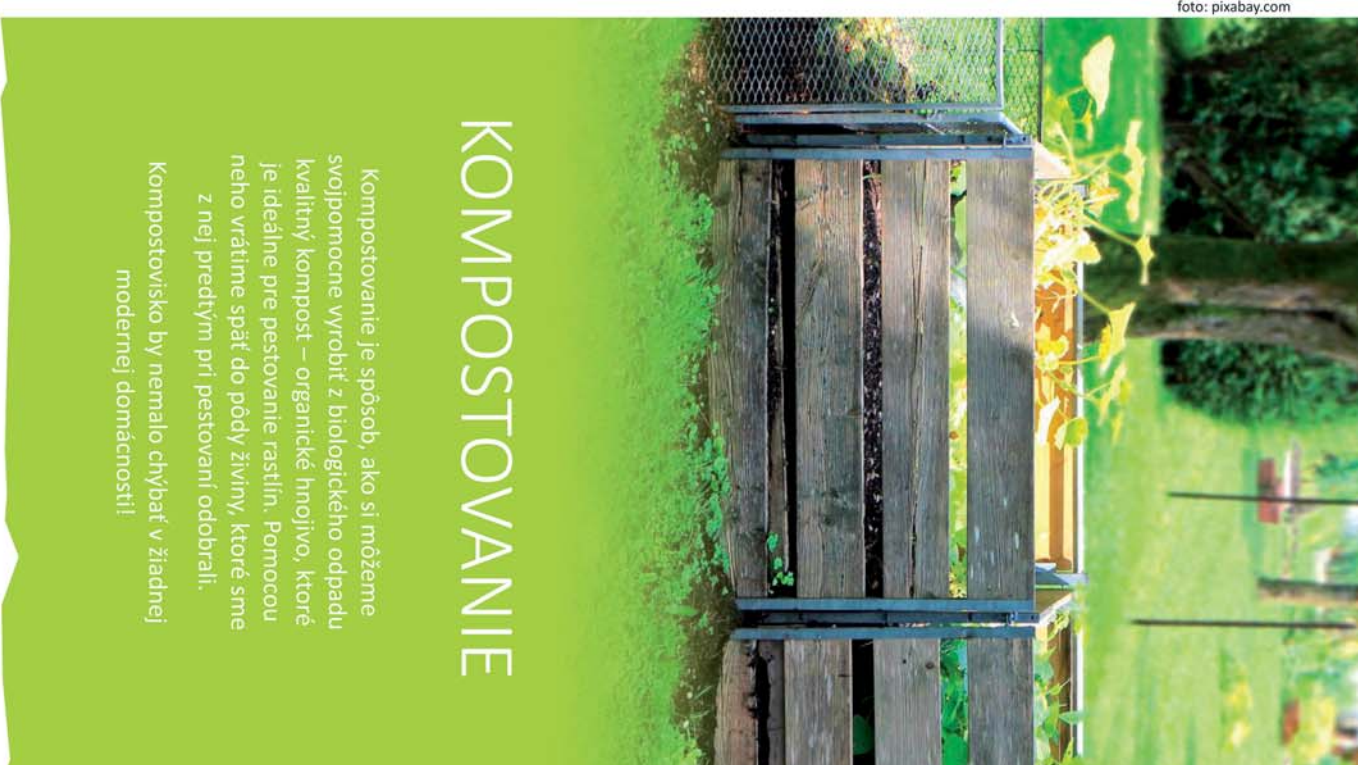
Viac informácií o kompostovaní nájdete na www.kompost.sk.

Tento leták pripravilo pre
Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky občianske
zdrúženie Priateľia Zeme – SPZ.

Vytlačené na 100 % recyklovanom papieri. ♻️

foto: pixabay.com

KOMPOSTOVANIE

Kompostovanie je spôsob, ako si môžeme svojpomocne vyrobiť z biologického odpadu kvalitný kompost – organické hnojivo, ktoré je ideálne pre pestovanie rastlín. Pomocou neho vrátíme späť do pôdy živiny, ktoré sme z nej predtým pri pestovaní odobrali.

Kompostovisko by nemalo chýbať v žiadnej modernej domácnosti!

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČO SA DÁ KOMPOSTOVAŤ?

Kompostovať môžeme všetky biologické odpady, ktoré vznikajú v domácnosti, záhrade, na poli alebo pri chove hospodárskych zvierat. Ideálna je mnohoraká zmes najrozličnejších materiálov, ktorú musíme vhodne upraviť (podrvíť, posekať, zvlhčiť, atď.) a dobre premiešať.

Do kompostoviska nedávame žiadne nerozložiteľné odpady (sklo, kovy, plasty, chemické prostriedky, lieky, oleje, jednorazové plienky), zvyšky varených jedál, mliečne výrobky, mäso, kosti a ryby (láikajú zvieratá, skoro podliehajú skazeniu a potom neprijemne zapáchajú), popol z uhlia, zvyšky z lakovaného a natieraného dreva a drevotriesky, výkaly mäsožravých a chorých zvierat.

Klíčivosť húževnatých burín a ich semien zničíme, ak ich necháme pred kompostovaním skvasiť v nádobe s vodou. V lete nám na to stačí cca 15 – 20 dní (kým sa neprestane v nádobe tvoriť pri miešaní pena).

Tabuľka: Príklady materiálov vhodných na kompostovanie

Dusíkaté materiály (mäkké, zelené a šťavnaté materiály)	Uhlíkaté materiály (tvrdé, hnedé a suché materiály)
Zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny	Seno
Zvyšky rastlinných jedál	Kôstky, makovice
Tráva, zvädnuté kvety	Suché zvyšky z pestovania
Vypletá burina	Konáre, štiepka, hobliny, piliny
Hnoj a trus hospodárskych zvierat	Listie (aj orechové), ihličie
Čaj, kávová usadenina	Kukuricné klasy a stonky
Znehodnotené potraviny	Papierové obrúsky a vreckovky
Zhnité ovocie a zelenina	Škrupiny z vajec a orechov
Zelené zvyšky z pestovania	Popol z dreva

AKO A KDE SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO?

Pri umiestňovaní kompostoviska je vhodné dodržať niektoré zásady a odporúčania. Zabezpečíme:

- kontakt kompostovaného materiálu so zemou. Sprístupníme ho tak pôdnym organizmom (dážďovkám, roztočom, mikroorganizmom), ktoré ho rozkladajú;
- aby donášková vzdialenosť ku kompostovisku nebola veľmi veľká, a aby okolo neho bol dostatočný priestor na manipuláciu s náradím;
- spevnený podklad pracovného miesta (nie kompostoviska), ktorý umožní pohodlný prístup aj pri dlhodobjšom daždi;
- aby kompostovisko nebolo vystavené priamemu slnku, silnému vetru (aby sa kompost nevyusušoval) a ani dažďu (prílišné zamokrenie). Preto je vhodné, ak ho umiestnime do tieňa (pod strom, živý plot, atď.) a prikryjeme ho proti dažďu (geotextíliou, strieškou, atď.);
- aby neprekážal susedom.

NAJPOUŽÍVANEJŠIE SPÔSOBY KOMPOSTOVANIA

Najjednoduchším spôsobom je kompostovanie v hrobli (kope). Stačí, ak materiál upravíme, premiešame a uložíme do požadovaného tvaru. Tento spôsob sa používa hlavne tam, kde je dostatok priestoru a väčšie množstvo materiálu.

Druhým, estetickjším spôsobom je kompostovanie v zásobníkoch. Tie môžu byť z rôznych materiálov (drevo, plast, pletivo, kov, betón, kameň alebo ich kombinácie). Môžeme si ich kúpiť alebo svojpomocne vyrobiť napr. z odpadových materiálov (staré nepotrebné dosky, drevené a plastové palety, staré sudy, pletivo...).

PRAVIDLÁ SPRÁVNEHO KOMPOSTOVANIA

- Kompostujeme iba upravený (posekaný, podrvený, nalámaný) materiál. Čím je menší, tým sa rýchlejšie rozloží.
- Nazbierané materiály neukladáme do kompostoviska vo vrstvách, ale ich navzájom zmiešavame. Platí, že mäkké, zelené a šťavnaté materiály (dusíkaté – pozri v tabuľke) musíme zmiešavať s tvrdými, hnedými a suchými materiálmi (uhlíkatými – pozri v tabuľke).
- Uhlíkaté materiály väčšinou vznikajú na záhrade v inom čase (od jesene do jari) ako dusíkaté materiály (od jari do jesene). Preto by sme si ich mali uskladniť a len postupne podľa potreby ich pridávať k vznikajúcim dusíkatým materiálom.

